

Gyertyaszentelő Boldogasszony

(február 2.)

Zsid 2,14-18

A bemutatás napja

¹⁴Minthogy a gyermekeknek közös a testük és a vérük, ő is részt kapott belőle, hogy így halálával legyőzze azt, aki a halálon uralkodott, tudniillik a sátánt, ¹⁵és felszabadítsa azokat, akiket a haláltól való félelem egész életükre rabszolgává tett. ¹⁶Hiszen nem az angyalokat, hanem Ábrahám leszármazottait karolta fel. ¹⁷Ezért minden tekintetben hasonlónak kellett válnia testvéreihez, hogy irgalmas és Istenhez hűséges főpap legyen, és kiengesztelje a nép bűneit. ¹⁸Igy mivel maga is kísértést szenvedett, tud segíteni azokon, akik a kísértéssel küzdenek.

Mária tisztulásának napján, görögül hüpapanté: (találkozás) a mózesi törvény szerint bemutatta a templomban Jézust. Aetheria zarándoknő (381-384) naplójában említi, hogy Jeruzsálemben február 14-én ünnepi körmenetet tartottak. I. Jusztinián császár egy Bizánc elleni támadás emlékére – konzultálva a pátriárkával – 542-ben imnapot rendelt el, és ezt az ünnepet is erre a napra tették. I. Geláziusz pápa idejétől Rómában február 2-án ünnepelték meg Mária tisztulását, mivel a karácsony december 25-ére került.

Rómában a VII. századtól Jézus és Simeon találkozásáról nevezték el az ünnepet. A középkorban Európában csak lassan terjed az ünnep, és a Silos-féle lecionáriumban 650-ben jelenik meg az ünnep evangéliuma. A X. században az Aethelwold winchesteri püspök lecionáriumában szerepel a gyertyák megáldása ezen az ünnepen. Shakespeare 1602-ben említi a gyertyák ünnepét. Magyar említése a Münchener kódexben 1466-ban található, valamint az Érdy-kódexben (1527), de már a szabolcsi zsinat (1092) a kötelező ünnepek közé sorolta. A gyertya római szokás miatt kapcsolódik az ünnephez, ugyanis a pogány Rómában Mars anyjának tiszteletére minden ötödik esztendőben ezen a napon égő fáklyákkal és szövétnekekkel járták a határt. Ezt a szimbolikát és népszokást kihasználva Máriát égő gyertyának, „világos”-nak, büntől mentesnek, a méhviaszt pedig gyakran Krisztus testének szimbólumának tekintették.

A szegedi hagyomány szerint ha szenteléskor nem alszik el a gyertya, akkor jól mézelnek majd a méhek. A kilencszer megszentelt

gyertyának gonoszúzó szerepet tulajdonítottak, és azt tartották, hogy a világ végén a háromnapos sötétség idején csak ezek a gyertyák fognak világítani.

A mai ünnep evangéliumában Jézus és Mária szembesül a Jeruzsálemi Templom jámborainak reményeivel és próféciáival, melyeket a Templomban megjelenő gyermek, Jézus vált ki. A Zsidóknak írt levél szerzője írását feltehetően a Templom pusztulása miatt depresszióba került jeruzsálemi papságnak szánta, Jézust az élet urának nevezi, aki képes legyőzni minden gonoszságot és annak fejedelmét, a sátánt is. Az első századi virágzó zsidó angyaltan hierarchikus rendjében kell elhelyezni Jézust. A zsidó szerző úgy mutatja be Jézust és művét, hogy az angyalok fölé helyezi, közelebb az Istenhez, mint bármely más teremtményt. Ugyanakkor hangsúlyozza Jézus emberségét is, hogy ezzel kiemelje, az emberekkel való szolidaritását. Nem sorolja fel összes csodáit, gyógyításait és halottfeltámasztásait, de utal minden ember legnagyobb félelmére, a halálra, amelytől feltámadásával szabadított meg bennünket. A szerző jól ismeri a szinoptikus hagyományt Jézus megkísértéséről, amely talán a levél címzettjeinek túlságosan is törekeny emberként mutatta be Jézust, így még karizmatikus prófétának sem tartották. A szerző viszont ezt az eseményt úgy mutatja be mint Jézus bűnös emberekkel való szolidaritásának alázatos gesztusát, aki ismer bennünket, mert ismeri a bűnt és a kísértést, minden tisztasága ellenére. A papi olvasók ezt a szöveget saját gyakorlatuknak megfelelően olvasták. Ők ugyanis elvégezték a tisztulási szertartást évenként, sőt bizonyos változatait még többször is. A saját gyakorlatukból tudták, hogy ezek a tisztulási rítusok mennyire nem tökéletesek. A rituális tisztulási szertartás hatékonyabbá tételére előbb saját vétkeikért mutattak be áldozatot, hogy ők tisztuljanak meg először. Jézus ennél hatékonyabban váltott meg a bűntől, tisztított meg bennünket a gyengeségtől. Ez az üzenet a Templom pusztulása és a szent hely pogányok általi beszennyezésének lesújtó élményének hatása alatt lévő papoknak elgondolkodtató újdonság volt. Az ő kapcsolódásuk a keresztény közösséghez azt igényelte, hogy előbb saját gyengeségüket lássák be.

Aki nem fedezi fel a piszkot önmagán, az nem fog mosakodni. Aki nem ismeri fel a saját bűnének negatív hatását a lelkére, az nem fog tisztulás után vágyni. Aki csak bűnös embereket és pótcelekvésekre épülő tisztulási rituálékat ismer, az nem tud igazán megtisztulni. Aki nem ismeri Jézus megváltó szeretetét, az nem tudja, hogy a bűnös és az erényes embereket nem fal választja el egymástól, hanem az erényeseknek az a feladata, hogy a bűnösök segítségére siessenek. A

civil társadalom általában a vallási értelemben vett bűnt vagy tagadja, vagy nem tulajdonít neki nagy jelentőséget. Mégis az erényesség látszatának sokkal nagyobb jelentőséget tulajdonít; általában az emberek rengeteget tesznek a jó híruk megőrzése érdekében. Igyekeznek nem mutatkozni bűnösök vagy rosszhírűek társaságában. Ezzel a világot két részre osztják és saját erényességük védelme érdekében mindennél jobban hangsúlyozzák a másik fél bűnösségét. Jézus esetében másfajta viselkedéssel találkozunk. A bűnösök iránti irgalma határtalan. Sőt istenségének minden erejét arra használja, hogy a bűnösöket megmentse. Ő a betegek orvosa, a bűnösök megváltója. Tisztulásunk lehet csak rituális, lehet csak képmutatás, lehet csak öncélú, saját kiválóságunk hangsúlyozására való értelmetlen kérkedés. Az igazi keresztények Krisztus által tisztulnak meg, és ezért akarnak segíteni a bűnösökön. Talán ezért is kérjük Máriát, Jézus anyját, az első hívőt, hogy „imádkozz értünk bűnösökért, most és halálunk óráján”.